

УДК 347.91/95

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10041184>
V.I. БОБРИК,

завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, м. Київ, Україна; e-mail: vi.bobryk@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2152-9937>

ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЯК СТАДІЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

V.I. BOBRYK,

Head, Department of Private Law Problems, Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship, National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Doctor in Law, Professor, Kyiv, Ukraine; e-mail: vi.bobryk@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2152-9937>

EXECUTION OF COURT DECISIONS AS A STAGE OF CIVIL PROCEEDINGS

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Ефективність будь-якого судочинства залежить не лише від швидкості й якості вирішення судами справ, а й реалізації відповідних судових рішень. Проте в сучасній процесуальній науці й чинному законодавстві не сформовано остаточного розуміння співвідношення виконавчого провадження з виконанням судових рішень, а також співвідношення цих понять з цивільним процесом. Метою **роботи** є удосконалення доктринальних положень про місце виконання судових рішень в системі цивільного судочинства. **Методи.** Досліджувану тематику розглянуто із застосуванням діяльнісного та системного підходів, що дозволили розглянути сутність і зміст цивільного судочинства, виконавчого провадження та виконання судових рішень як структурованих систем і різновидів процесуальної діяльності. За допомогою формально-догматичного та герменевтичного методів здійснено тлумачення деяких статей Цивільного процесуального кодексу України і Закону України "Про виконавче провадження", прецедентної практики Європейського Суду з прав людини і рішень Верховного Суду, а також використаних наукових джерел. За допомогою методу правового моделювання розроблено пропозиції про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України. **Результат.** Доведено, що завершальною стадією цивільного судочинства слід вважати не виконавче провадження як широке поняття, а виконання судового рішення, що є вузьким поняттям. **Висновки.** Визначено, що є всі підстави вважати орган (особу), який(яка) виконує судові рішення, інстанцією цивільного судочинства. Запропоновано віднести закони України, які регулюють виконання судових рішень, до законодавства про цивільне судочинство й внести відповідні зміни до ч.1 ст.3 Цивільного процесуального кодексу України.

Ключові слова: цивільне судочинство; стадії судочинства; виконавче провадження; примусове виконання; суд; органи й особи, які здійснюють примусове виконання рішень

Problem statement. The effectiveness of any judicial proceedings depends not only on the speed and quality of the courts' resolutions of cases but also on the implementation of the corresponding court decisions. However, in contemporary procedural science and existing legislation, there is no definitive understanding of the relationship between enforcement proceedings and the execution of court decisions, as well as their correlation with civil procedure. **The purpose** of this study is of the article is to improve the doctrinal provisions on the place of execution of court decisions in the system of civil litigation.

Methods. The researched topic has been examined using activity-based and systemic approaches, which allowed for the analysis of the nature and content of civil litigation, enforcement proceedings, and the execution of court decisions as varieties of procedural activities and structured systems. Through the use of formal-dogmatic and hermeneutic methods, interpretations of certain articles of the Civil Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Enforcement Proceedings", precedential practices of the ECHR and decisions of the Supreme Court, as well as the content of the scientific sources utilized, have been conducted. With the method of legal modeling, proposals for amendments to the Civil Procedure Code of Ukraine have been developed. **Result.** It has been established that the final stage of civil litigation should not be considered as enforcement proceedings in the broad sense, but rather the execution of a court decision, which is a narrower concept.

Conclusions. The conclusions have determined that there are all reasons to consider the body (person) executing court

decisions as an element of civil litigation. It is proposed to classify the laws of Ukraine regulating the execution of court decisions as legislation on civil litigation and to make corresponding amendments to Part 1 of Article 3 of the Civil Procedure Code of Ukraine.

Keywords: *civil litigation; stages of litigation; enforcement proceedings; compulsory execution; court; bodies and individuals carrying out compulsory execution of decisions*

Постановка проблеми

Ефективність будь-якого судочинства залежить не лише від швидкості й якості вирішення судами справ, а й реалізації відповідних судових рішень. Саме тому в процесуальній доктрині вже традиційним стало уявлення про те, що виконавче провадження чи виконання судового рішення є завершальною стадією цивільного процесу [1, с.22; 2, с.80; 3, с.9; 4, с.37; 5, с.189–190; 6; 7, с.102; 8, с.28; 9, с.13; 10, с.18]. Водночас, концепція інстанційної диференціації цивільного судочинства, яку відстоює автор цієї статті у попередніх працях [11, с.332–368; 12], на перший погляд, виводить за межі цивільного судочинства виконавче провадження, адже у виконавчому провадженні відсутній такий обов'язковий суб'єкт, як суд. Обов'язковими суб'єктами правовідносин у виконавчому провадженні є органи й особи, які здійснюють примусове виконання рішень. Крім того, виконавче провадження відповідно до його визначення, закріпленого в ст.1 Закону України "Про виконавче провадження", стосується примусового виконання не лише судових рішень, а й рішень інших органів (посадових осіб), а його зміст полягає в сукупності дій органів й осіб, визначених у Законі України "Про виконавче провадження", спрямованих на примусове виконання рішень, зокрема судових. З огляду на це, виконавче провадження має як деякі ознаки стадії судочинства, так й істотні відмінні риси.

Введення воєнного стану в Україні з формальної точки зору не впливає на здійснення судочинства, а відтак не має применшувати значення наукових досліджень теоретичних і практичних проблем судочинства. Проблема віднесення виконання судових рішень (виконавчого провадження) до цивільного судочинства досліджувалась низкою вчених. Так, І.В. Лимарь визначає виконавче провадження як заключну стадію цивільного процесу при примусовому виконанні рішень судів цивільної юрисдикції і як невід'ємний елемент права на судовий захист [5, с.191–192]. Д.М. Сібільов доводить існування між виконавчим провадженням і цивільним процесом функціональних і генетичних зв'язків, оскільки виконавче провадження забезпечує безпосередню реалізацію судових рішень і має пе-

вну спорідненість із цивільною процесуальною формою [25, с.35–37]. В.В. Комаров вважає виконання рішень частиною цивільного процесу, його заключною стадією, зв'язок якої з попередніми обумовлений тим, що в рамках цивільного процесу відбувається реалізація норм матеріального права та самого суб'єктивного матеріального права, що впливає з цієї норми [4, с.941]. Л.Г. Талан наголошує, що виконання рішень суду є заключною стадією цивільного процесу та завершує діяльність по здійсненню правосуддя та захисту права, що здійснюється судом, а тому правосуддя в широкому вимірі – це діяльність суду з розгляду спору і виконання судового рішення [7, с.100].

Однак наразі в процесуальній науці й чинному законодавстві не сформовано остаточного розуміння співвідношення виконавчого провадження з виконанням судових рішень, а також співвідношення цих понять з цивільним процесом. Це обумовлює необхідність узагальнення правових позицій судів і наукових підходів щодо того, чи можна вважати виконавче провадження (виконання судових рішень) складовою цивільного судочинства, та яке його місце в цивільному процесі, а також вироблення пропозицій щодо втілення відповідних доктринальних положень в актах процесуального законодавства.

Тому *метою* статті є удосконалення доктринальних положень про місце виконання судових рішень в системі цивільного судочинства. Її *новизна* полягає в удосконаленні обґрунтування того, що саме виконання судових рішень в цивільних справах, а не виконавче провадження, слід вважати заключною стадією цивільного процесу. *Завданнями* статті є узагальнення прецедентної практики ЄСПЛ, судової практики та наукових підходів щодо віднесення виконавчого провадження (виконання судових рішень) до цивільного судочинства, визначення його місця в цивільному процесі, а також вироблення пропозицій щодо втілення відповідних доктринальних положень в процесуальному законодавстві України.

Позиція судів і ЄСПЛ щодо виконавчого провадження (виконання судових рішень)

У законодавстві та судовій практиці поняття виконавчого провадження й виконання судових рішень доволі часто ототожнюються. При цьому

їх традиційно відносять до стадій судочинства та вважають його завершальною стадією. Так, у ст.1 Закону України "Про виконавче провадження" вказано, що виконавче провадження є завершальною стадією судового провадження. Грунтуючись на такій законодавчій дефініції, Верховний Суд неодноразово у своїх рішеннях, ухвалених у різних видах судочинства, акцентував, що виконавче провадження є стадією судочинства. Так, колегія суддів Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду в постанові від 31.10.2018 р. у справі №2-а-3494/11 зазначила, що в контексті положень Закону України "Про виконавче провадження" виконавче провадження, як завершальна стадія судового провадження, представляє собою процес, який починається з моменту набрання судовим рішенням законної сили і завершується настанням відповідних обставин, передбачених ст.39 цього Закону. Заміна сторони чи третьої особи у відносинах, щодо яких виник спір, (процесуальне правонаступництво) можлива на будь-якій стадії адміністративного процесу, як на стадії розгляду справи, так і на стадії виконання судового рішення, яке набрало законної, зокрема, і до видання виконавчого листа, і відбувається виключно за відповідним рішенням суду [13]. Схожу позицію Верховного Суду щодо правової сутності виконавчого провадження слід визнати усталеною, адже вона відображена не лише в його постановках, а й навіть у назві його Дайджесту – "Дайджест судової практики Верховного Суду у спорах, що виникають на стадії виконання судових рішень" від 01.08.2019 р. [14].

Останніми роками значний вплив на визначення правової сутності виконання судових рішень у правовій науці та судовій практиці України має прецедентна практика Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) у справах щодо порушення ст.6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Українські суди й науковці, обґрунтовуючи те, що виконання судового рішення є частиною судочинства, дедалі частіше посилаються на низку рішень ЄСПЛ. Зокрема, у справі "Горнсбі проти Греції" ЄСПЛ зазначив, що виконання рішення, ухваленого будь-яким судом, слід розцінювати як складову судового розгляду. Здійснення права на звернення до суду з позовом стосовно його прав та обов'язків цивільного характеру було б ілюзорним, якби внутрішня правова система допускала, щоб остаточне судові рішення, яке має обов'язкову силу, не виконувалося б на шкоду однієї зі сторін [15].

Це рішення стало прецедентним для багатьох подальших рішень ЄСПЛ в інших справах щодо неналежного виконання судових рішень, зокрема проти України. У справі "Ромашов проти України" ЄСПЛ зауважив, що виконавче провадження становить невід'ємну частину судового розгляду справи, який у випадку заявника був замінений провадженням у комісії по трудовим спорам. Крім того, ЄСПЛ вкотре нагадав, що ч.1 ст.6 Конвенції гарантує кожному право на судовий розгляд під час вирішення питання щодо його цивільних прав та обов'язків. Це положення становить "право на суд", у якому право на доступ до правосуддя є одним з аспектів цього права. Однак це право було б ілюзорним, якби національні правові системи Договірних Сторін допускали б невиконання остаточних судових рішень, які набули чинності. Немислимо, щоб ч.1 ст.6 Конвенції детально описувала процесуальні гарантії сторін у справі – справедливість, публічність, розумність строку в провадженні, але водночас не гарантувала б виконання судового рішення. Тлумачення ч.1 ст.6 Конвенції як такої, що пов'язана лише з доступом до правосуддя та порядком судового розгляду, могло би призвести до ситуації, яка не відповідає принципу верховенства права, який Договірні Сторони зобов'язалися поважати, ратифікуючи Конвенцію. Виконання рішення, ухваленого будь-яким судом, слід розглядати як невід'ємну частину "судового розгляду" – для досягнення завдань ст.6 Конвенції [16].

Посилаючись на зазначені вище й деякі інші рішення ЄСПЛ щодо порушення ст.6 Конвенції [17], деякі науковці доходять висновку, що виконавче провадження (виконання рішення суду) є обов'язковою стадією (правозастосовним циклом) цивільного судочинства [2, с.78; 5; 6; 18, с.92]. Однак такий висновок не є абсолютно релевантним відповідним рішенням ЄСПЛ. Зміст діяльності ЄСПЛ, зазначають П. Пушкар і Р. Бабанли, полягає в тому, щоб перевірити, чи за певних обставин, повідомлених заявником, держава діяла в межах своїх обов'язків відповідно до Конвенції та не допустила її порушення. Таким чином, цей суд тлумачить положення Конвенції, розвиваючи їх до конкретних обставин, які є предметом розгляду відповідної справи [19]. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод встановлює право на справедливий суд, закріплюючи принципи верховенства права й належного здійснення правосуддя. З прецедентної практики ЄСПЛ вбачається, що воно стосується інститу-

ційних та організаційних засад, а також особливостей здійснення окремих судових, квазісудових й адміністративних процедур, пов'язаних з вирішенням спорів чи інших юридичних справ. Зважаючи на важливе місце зазначеного права в системі глобальних цінностей демократичного суспільства, ЄСПЛ у своїй практиці тлумачить його достатньо широко, про що свідчать, зокрема, такі його рішення.

У справі "Ромашов проти України" ЄСПЛ поширив право на справедливий суд не лише на судовий розгляд, а й на провадження в комісії по трудовим спорам [16]. Таким чином, ЄСПЛ "судом" вважає не лише власне суд, а й квазісудові органи, рішення яких підлягають примусовому виконанню.

У справі "Странніков проти України" ЄСПЛ, розглядаючи тривалість "внутрішнього процесу", що почався зі звернення заявника з позовом до місцевого суду та закінчився виплатою заявнику заборгованості, охоплює чотири інстанції, зокрема інстанцію виконання [20]. Отже, ЄСПЛ розглядає всю процедуру захисту прав заявника, що передбачає й розгляд справи, і перегляд судових рішень, і їх виконання як єдиний процес у різних інстанціях.

У справі "Імобільяре Саффі проти Італії", розглядаючи скаргу стосовно порушення ч.1 ст.6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, унаслідок невиконання заборгованості виконання рішення магістрату про виселення орендаря внаслідок відстрочок отримання поліцейної допомоги та відмови начальника поліції м. Ліворно надати відповідну поліцейну допомогу, ЄСПЛ поширив принципи права на справедливий суд на адміністративну діяльність. Відповідно до ст.608 і ст.513 ЦПК Італії, завдання судового виконавця під час виконання таких рішень полягає в тому, щоб зажадати від орендаря звільнити приміщення, і з цією метою він може клопотати про надання поліцейної допомоги "у разі необхідності". Судовий виконавець поновлює власника в його правах і повертає йому ключі. Поліція є органом, що діє від імені суду. ЄСПЛ у зазначеній справі визнав, що італійська процедура примусового виконання судових наказів про виселення в деяких аспектах відрізняється від провадження з виконання судового наказу в строгому сенсі слова.

Розглядаючи це питання раніше у справі "Сколло проти Італії", ЄСПЛ дійшов висновку, що "навіть якщо, як це відбулося в розглядуваній справі, не можна говорити про провадження з виконання судового наказу в строгому сенсі,...

пункт 1 статті 6 застосовують за умови, що мета цього провадження полягала у вирішенні спору між заявником і його орендарем" (п.44) [21]. У справі "Імобільяре Саффі проти Італії" ЄСПЛ констатував, що оскільки дата виселення відстрочувалася через відмову орендаря звільнити приміщення в добровільному порядку, що становило фактичне продовження оренди й подальше обмеження права власності компанії-заявниці, ця ситуація й надалі залишалася "спором" (contestation – вирішенням спірного питання) у значенні ст.6. Також ЄСПЛ у цьому рішенні, посилаючись на рішення у справі "Горнські проти Греції", зауважив, що виконання рішення, винесеного будь-яким судом, слід розглядати як невід'ємну частину "судового процесу" для завдань ст.6 [22]. Таким чином, у цій справі ЄСПЛ поширив принципи ст.6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на адміністративну діяльність поліції під час виконання рішень суду.

Зважаючи на практику ЄСПЛ, можна дійти висновку, що виконання рішення суду в цивільній справі є невід'ємною частиною не стільки судочинства, скільки загального процесу чи правового механізму захисту порушеного, оспорюваного чи невизнаного права, свободи чи інтересу особи. Однак у зв'язку з широким тлумаченням принципів права на справедливий суд прецедентну практику ЄСПЛ не слід вважати безспірним підґрунтям для визнання виконання судових рішень (виконавчого провадження) саме стадією цивільного судочинства, адже за змістом це не так.

Наукові підходи до виконання судових рішень

Наразі в юридичній літературі України не сформовано єдиний підхід до терміна, який позначає діяльність з виконання судового рішення. Крім законодавчо закріплених термінів "виконання судових рішень" (ЦПК України) та "виконавче провадження" (Закон України "Про виконавче провадження"), доволі часто в літературі використовують такий термін як "виконавчий процес" [23–29], який вчені пропонують тлумачити як врегульовану нормами законодавства про виконавче провадження діяльність органів державної виконавчої служби й інших суб'єктів виконавчого процесу, здійснювану в особливій процесуальній формі та спрямовану на забезпечення примусового виконання рішень судів й інших юрисдикційних органів, а також реальне поновлення прав фізичних та юридич-

них осіб шляхом застосування заходів примусового виконання [27, с.15]. З такого визначення очевидно, що шляхом уведення терміна "виконавчий процес" науковці намагаються засвідчити єдність засад і загальної процедури виконання не лише судових рішень, а й рішень інших органів, тим самим обґрунтувати відмежування процедури виконання рішень від судочинства.

Така концепція є продовженням дискусії про правовий зміст і місце правових норм, які регулюють виконання судового рішення. Традиційне визнання в науці та законодавстві виконання судових рішень (виконавче провадження) стадією цивільного судочинства заперечив М.К. Юков. Цей автор вважає, що виконавче провадження – це комплексна й самостійна галузь права, до предмета якої належать як процесуальні, так і матеріально-правові відносини, неоднорідні за своїм змістом і галузевою належністю. На цій теоретичній основі він обґрунтував ідею виокремлення самостійної галузі права – виконавчого права [30, с.91–97].

Згодом доцільність галузевого виокремлення виконавчого права доводили інші вчені. Прихильники цієї позиції, зокрема, Ю.В. Білоусов, В.І. Тертишников, О.В. Шутенко, також обстоювали позицію про виокремлення нової галузі права, що би називалась цивільним виконавчим правом [31; 32, с.5]. Поза цивільним процесом розглядають виконавче провадження й інші науковці, а саме, О.В. Гетманцев, С.Я. Фурса, Є.І. Фурса, С.В. Щербак та інші, які також поділяють думку про самостійність галузі виконавчого права, обґрунтовують наявність адміністративно-виконавчого права або відносять виконавче провадження до адміністративного процесу [2; 33–37]. Такі підходи інші вчені критикують, визнаючи виокремлення виконавчого провадження в самостійну галузь передчасним [5, с.189–190]. Не вдаючись у цю дискусію, оскільки вона безпосередньо не стосується теми цієї статті, зауважимо, що концепція окремої галузі виконавчого права не впливає на визнання чи невизнання виконання судових рішень стадією цивільного судочинства.

Також доречно зацентувати на думці деяких дослідників, що стадією цивільного судочинства є вирішення процесуальних питань, пов'язаних із виконанням судових рішень у цивільних справах і рішень інших органів (посадових осіб), а також здійснення судового контролю за виконанням судових рішень [38, с.138; 39, с.58]. Проте такий підхід не враховує таке. До функцій судової влади в цивільному судочинстві слід

відносити, зокрема, забезпечення виконавчого провадження і судовий контроль за виконавчим провадженням, що здійснюються за особливими процедурами. Вони характеризують не стадійність вирішення основного спору, а вирішення окремих питань, пов'язаних із виконанням судового рішення. Крім того, судові рішення, ухвалені судом першої інстанції в таких процедурах, можна переглядати в загальному порядку. Відтак, вирішення процесуальних питань, пов'язаних із виконанням судових рішень у цивільних справах і рішень інших органів (посадових осіб), а також здійснення судового контролю за виконанням судових рішень є виявом не інстанційної, а процедурної диференціації цивільного судочинства, попри те, що вони безпосередньо обумовлені та впливають з виконання судових рішень [11, с.362–363].

Для вирішення питання про віднесення до стадій цивільного судочинства діяльності з виконання судового рішення потрібно насамперед розмежувати поняття "виконавче провадження" та "виконання судових рішень", які, на наш погляд, співвідносяться як ціле й частина. Тому в цивільному процесі релевантним буде саме термін "виконання судових рішень", а не "виконавче провадження", що знайшло своє втілення в ЦПК України. Однак виконання судових рішень є частиною не лише виконавчого провадження, а й відповідного судочинства. Саме такий висновок вбачається цілком виваженим з огляду на те, що відповідно до ч.1 ст.2 ЦПК України судочинство – це не тільки розгляд і вирішення судом справ, а насамперед реальний правовий захист прав, свобод й інтересів. А це немислимо без виконання судового рішення, незалежно від того, які органи чи особи наділені компетенцією щодо його здійснення. Крім того, з прецедентної практики ЄСПЛ, зокрема, згаданого вище рішення у справі "Імобільяре Саффі проти Італії", випливає, що до реального виконання рішення суду відповідний спір є не вирішеним, а відтак завдання судочинства в такій справі не досягнуто.

Висновки

Хоч виконання судового рішення й не здійснює судова інстанція, є всі підстави вважати орган (особу), який виконує судові рішення, інстанцією цивільного судочинства, передусім з огляду на мету його діяльності в контексті ч.1 ст.2 ЦПК України й квінтесенцію позицій ЄСПЛ у численній прецедентній практиці у справах, що стосуються виконання судових рішень.

Те, що виконання судового рішення є його завершальною стадією цивільного судочинства, означає, що закони України, які регулюють виконання судових рішень, відносяться до законодавства про цивільне судочинство. З огляду на це, пропонується внести зміни в ч.1 ст.3 ЦПК України шляхом викладення її в такій редакції:

"1. Цивільне судочинство здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України "Про міжнародне приватне право", законів України, що визначають особливості розгляду окремих категорій справ і виконання судових рішень, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України".

Конфлікт інтересів

На думку автора наукової статті конфлікт інтересів відсутній.

Вираз вдячності

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України з теми "Теоретичні та практичні проблеми реалізації завдань цивільного та господарського судочинства в Україні" (ПК УкрІНТЕІ № 0121U100029).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєв С. В. Цивільний процес: навч. посіб. Харків: Одиссей, 2008. 480 с.
2. Гетманцев О. В. Звернення судових рішень до виконання в системі цивільного судочинства. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2013. Вип. 660. С. 75–80. (Серія "Правознавство").
3. Кройтор В. А., Фролов М. М., Ясинок Н. М. Исполнительное производство / за ред. В. А. Кройтора. Харьков: Эспада, 2005. 232 с.
4. Курс цивільного процесу: підручник / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Лимарь І. В. Дискусійні питання місця виконавчого провадження в системі права України. *Інформація і право*. 2019. № 2 (29). С. 186–193.
6. Притулак В. М. Процесуальна природа виконавчого провадження крізь призму практики європейського суду з прав людини. *Практика ЄСПЛ з питань цивільного процесуального права: матеріали круглого столу* (м. Одеса, 5 квіт. 2016 р.). Одеса: Юрид. літ., 2016. С. 68–72.
7. Талан Л. Г. Виконавче провадження в структурі цивілістичного процесу. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 2 (57). С. 96–102.
8. Цивільне процесуальне право України: навч. посіб. / за заг. ред. С. С. Бичкової. Київ: Атіка, 2006. 384 с.
9. Цивільний процес: інтерактивний курс / [А. Філіпів, В. Самолук та ін.]. Острого: Нац. ун-т "Острозька академія", 2007. 616 с.
10. Цивільний процес: навч. посіб. / [А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук та ін.]; за ред. Ю. В. Білоусова. Київ: Прецедент, 2005. 293 с.
11. Бобрик В. І. Диференціація цивільного судочинства: методологія, стан і перспективи: монографія. Одеса: Видавничий дім "Гельветика", 2020. 636 с.
12. Бобрик В. І. Методологія визначення стадійності цивільного судочинства. *Приватне право і підприємництво*. 2022. № 21. С. 24–32
13. Постанова Касаційного адміністративного суду від 31.10.2018 у справі № 2-а-3494/11. <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77586424/>
14. Дайджест судової практики Верховного Суду у спорах, що виникають на стадії виконання судових рішень від 01.08.2019. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Daidjest_VP_11_2019_1.pdf
15. Hornsby v. Greece. Judgment of The European Court of Human Rights 19 March 1997. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58020>
16. Romashov v. Ukraine. Judgment of The European Court of Human Rights. 27 July 2004. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61946>
17. Рішення Європейського суду з прав людини від 11.01.2005. Справа "Дубенко проти України". https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_251#Text
18. Ткачук О. С. Реалізація судової влади в цивільному судочинстві України: структурно-функціональний аспект: дис. ... докт. юрид. наук : 12.0003. Харків, 2016. 547 с.
19. Пушкар П., Бабанли Р. До питання про (не)релевантне застосування практики Європейського суду з прав людини: практ. поради. *Судебно-юридическая газета*. 17.05.2019. <https://sud.ua/ru/news/blog/140972-do-pitannya-pro-ne-relevantne-zastosuvannya-praktiki->

- [yevropeyskogo-sudu-z-prav-lyudini-praktichni-poradi?fbclid=IwAR2m3m2PqB01gYSQFyFkgLBk2IVPTvbDJ0Va-GNRYOupOOcFJBuMKmLRgBo](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_389#Text)
20. Рішення Європейського суду з прав людини від 3 трав. 2005 р. Справа "Странніков проти України". https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_389#Text
 21. Scollo v. Italy. Judgment of The European Court of Human Rights 28 September 1995. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57936>
 22. Рішення Європейського суду з прав людини від 28 лип. 1999 р. Справа "Імобільяре Саффі" проти Італії". https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_075#Text
 23. Гук Б. М. Проблеми дефініції поняття виконавчого провадження. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1 (29). С. 101–106.
 24. Сергієнко Н. А. Виконавчий процес (як діяльність): поняття та ознаки. *Вчені записки Таверійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2020. № 4. Т. 31 (70). С. 50–55. (Серія "Юридичні науки").
 25. Сібільов Д. М. Генетичні ознаки виконавчого провадження в системі цивільної юрисдикції. *Юрист України*. 2011. Вип. 2. С. 34–38.
 26. Чумак О. О. Виконавче провадження та виконавчий процес: сучасний стан та перспективи. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2013. № 27. С. 582–588.
 27. Щербак С. В. Зміст виконавчого процесу. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2011. № 2 (5). С. 15–19.
 28. Щербак С. В. Суб'єкти виконавчого процесу. *Вісник Української академії банківської справи*. 2012. № 6. С. 35–38.
 29. Щербак С. В. Судові та виконавчі процедури в цивілістичному процесі. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 187–191.
 30. Юков М. К. Самостоятельность норм, регулирующих исполнительное производство. *Проблемы совершенствования ГПК РСФСР*. Свердловск, 1975. С. 91–97.
 31. Білоусов Ю. Цивільне виконавче право як самостійна галузь права. *Закон і Бізнес*. 2001. № 5. С. 7.
 32. Тертышников В. И., Шутенко О. В. Основы исполнительного производства: учеб. пособие. Харьков: Консум, 2004. 124 с.
 33. Щербак С.В. Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2002. 17 с.
 34. Ігонін Р. В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів виконавчого провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 211 с.
 35. Лівар Ю. О. Про виконавчі провадження в адміністративному праві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2015. Вип. 19. С. 198–202. (Серія "Право").
 36. Фурса С. Я. Формування теоретичних основ виконавчих процесуальних правовідносин: сутність, система, ознаки та класифікація. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. Вип. 95. С. 12–16. (Серія "Юридичні науки").
 37. Цивільний процес України. Академічний курс: підручник / за заг. ред. С. Я. Фурси. Київ: КНТ, 2009. 848 с.
 38. Уніфікація і диференціація процедур цивільного, господарського та адміністративного судочинства: монографія / за заг. ред. В. І. Бобрика. Київ: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2014. 202 с.
 39. Цивільне процесуальне право України: підручник / [С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.]; за заг. ред. С. С. Бичкової. Київ: Атіка, 2009. 760 с.

REFERENCES

1. Vasyliiev, S. V. (2008). *Tsyvilnyi protses* [Civil process]. Navch. posib. Kharkiv: Odissei (in Ukr.).
2. Hetmantsev, O. V. (2013). Zvernennia sudovykh rishen do vykonannya v systemi tsyvilnoho sudochynstva [Referral of court decisions to execution in the civil justice system]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*, (660), 75–80. (Seriiia "Pravoznavstvo") (in Ukr.).
3. Krojtor, V. A., Frolov, M. M., & YAsinok, N. M.; Krojtor V.A. (Red.). (2005). *Ispolnitelnoe proizvodstvo* [Enforcement proceedings]. Harkiv: Espada (in Russ.).
4. Komarov, V. V., Bihun, V. A., & Barankova, V. V. et al.; Komarov, V. V. (Red.). (2011). *Kurs tsyvilnoho protsesu* [Civil procedure course]. Pidruchnyk. Kharkiv: Pravo (in Ukr.).
5. Lyamar, I. V. (2019). Dyskusiini pytannia mistia vykonavchoho provadzhennia v systemi prava Ukrainy [Discussion issues of the place of executive proceedings in the legal system of Ukraine]. *Informatsiia i pravo*, 2(29), 186–193 (in Ukr.).

6. Prytuliak, V. M. (2016). Protsesualna pryroda vykonavchoho provadzhennia kriz pryzmu praktyky yevropeiskoho sudu z prav liudyny [The procedural nature of executive proceedings through the prism of the practice of the European Court of Human Rights]. In: *Praktyka YeSPL z pytan tsyvilnoho protsesualnoho prava: materialy kruhloho stolu* (Odesa, 5 kvit. 2016 r.). Odesa: Yuryd. lit., (s. 68–72) (in Ukr.).
7. Talan, L. H. (2009). Vykonavche provadzhennia v strukturii tsyvilistychnoho protsesu [Executive proceedings in the structure of the civil process]. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*, 2(57), 96–102 (in Ukr.).
8. Bychkova, S. S. (2006). *Tsyvilne protsesualne pravo Ukrainy* [Civil procedural law of Ukraine]. Navch. posib. Kyiv: Atika (in Ukr.).
9. Filipiev, A., & Samoliuk, V. et al. (2007). *Tsyvilnyi protses* [Civil process]. Interaktyvnyi kurs. Ostroh: Nats. un-t "Ostrozka akademiia" (in Ukr.).
10. Andrushko, A. V., Bilousov, Yu. V., & Stefanchuk, R. O. et al.; Bilousov, Yu. V. (2005). *Tsyvilnyi protses* [Civil process]. Navch. posib. Kyiv: Pretsedent (in Ukr.).
11. Bobryk, V. I. (2020). *Dyferentsiatsiia tsyvilnoho sudochynstva: metodolohiia, stan i perspektyvy* [Differentiation of civil justice: methodology, state and prospects]. Monohrafiia. Odesa: Vydavnychiy dim "Helvetyka" (in Ukr.).
12. Bobryk, V. I. (2022). Metodolohiia vyznachennia stadiinosti tsyvilnoho sudochynstva [Methodology for determining the stages of civil proceedings]. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*, (21), 24-32 (in Ukr.)
13. *Postanova Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 31 zhovt. 2018 r. u spravi № 2-a-3494/11* [Resolution of the Administrative Court of Cassation dated 31.10.2018 in case No. 2-a-3494/11]. <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77586424/> (in Ukr.).
14. *Daidzhest sudovoi praktyky Verkhovnoho Sudu u sporakh, shcho vynykaiut na stadii vykonannia sudovykh rishen* [Digest of judicial practice of the Supreme Court in disputes arising at the stage of execution of court decisions]. (01.08.2019). https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Daidjest_VP_11_2019_1.pdf (in Ukr.)
15. Hornsby v. Greece. Judgment of The European Court of Human Rights 19 March 1997. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58020>
16. Romashov v. Ukraine. Judgment of The European Court of Human Rights. 27 July 2004. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61946>
17. *Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 11.01.2005. Sprava "Dubenko proty Ukrainy"* [Decision of the European Court of Human Rights dated 11.01.2005. The case "Dubenko v. Ukraine"]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_251#Text (in Ukr.)
18. Tkachuk, O. S. (2016). *Realizatsiia sudovoi vlady v tsyvilnomu sudochynstvi Ukrainy: strukturno-funktsionalnyi aspekt* [Implementation of judicial power in the civil justice system of Ukraine: structural and functional aspect]. Doctor's thesis (12.00.03). Kharkiv (in Ukr.).
19. Pushkar, P., & Babanly, R. (2019). Do pytannia pro (ne)relevantne zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny: prakt. Porady [Regarding the question of (in)relevant application of the practice of the European Court of Human Rights: practice. advice]. *Sudebno-yurydycheskaia hazeta*. (17.05.2019). <https://sud.ua/ru/news/blog/140972-do-pitannya-pro-ne-relevantne-zastosuvannya-praktiki-yevropeyskogo-sudu-z-prav-lyudini-praktichni-poradi?fbclid=IwAR2m3m2PqB01gYSQFyFkgLBk2IVPTvbDJ0Vva-GNRYOupOOcFJBuMKmLRgBo> (in Ukr.).
20. *Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 3 trav. 2005 r. Sprava "Strannikov proty Ukrainy"* [Decision of the European Court of Human Rights dated May 3. 2005 "Strannikov v. Ukraine" case]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_389#Text (in Ukr.).
21. Scollo v. Italy. Judgment of The European Court of Human Rights 28 September 1995. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57936>
22. *Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 28 lyp. 1999 r. Sprava "Immobiliare Saffi" proty Italii* [The decision of the European Court of Human Rights dated July 28. 1999 Case "Immobiliare Saffi" v. Italy]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_075#Text (in Ukr.).
23. Huk, B. M. (2009). Problemy definitsii poniattia vykonavchoho provadzhennia [Problems of the definition of the concept of executive proceedings]. *Universytetski naukovy zapysky*, 1(29), 101–106 (in Ukr.).
24. Serhienko, N. A. (2020). Vykonavchyi protses (iak diialnist): poniattia ta oznaky [The executive process (as an activity): concepts and signs]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho*, 4, T. 31(70), 50–55. (Serii "Iurydychni nauky") (in Ukr.).
25. Sibilov, D. M. (2011). Henetychni oznaky vykonavchoho provadzhennia v systemi tsyvilnoi yurysdyktsii [Genetic features of executive proceedings in the system of civil jurisdiction]. *Yuryst Ukrainy*, (2), 34–38 (in Ukr.).

26. Chumak, O. O. (2013). Vykonavche provadzhennia ta vykonavchyi protses: suchasnyi stan ta perspektyvy [Executive proceedings and the executive process: current state and prospects]. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka*, (27), 582–588 (in Ukr.).
27. Shcherbak, S. V. (2011). Zmist vykonavchoho protsesu [Content of executive process]. *Pravovyi visnyk Ukrainської akademii bankivskoi spravy*, 2(5), 15–19 (in Ukr.).
28. Shcherbak, S. V. (2012). Subiekty vykonavchoho protsesu [Subjects of the executive process]. *Visnyk Ukrainської akademii bankivskoi spravy*, (6), 35–38 (in Ukr.).
29. Shcherbak, S. V. (2014). Sudovi ta vykonavchi protsedury v tsyvilistychnomu protsesi [Judicial and executive procedures in the civil process]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, (1), 187–191 (in Ukr.).
30. Yukov, M. K. (1975). Samostoyatelnost norm, reguliruyushchih ispolnitelnoe proizvodstvo [Independence of the rules governing enforcement proceedings]. In: *Problemy sovershenstvovaniya GPK RSFSR*. Sverdlovsk (s. 91–97) (in Russ.).
31. Bilousov, Yu. (2001). Tsyvilne vykonavche pravo yak samostiina haluz prava [Civil executive law as an independent branch of law]. *Zakon i Biznes*, (5), 7 (in Ukr.).
32. Tertyshnikov, V. I., & Shutenko, O. V. (2004). *Osnovy ispolnitelnogo proizvodstva* [Basics of enforcement proceedings]. Ucheb. posobie. Harkiv: Konsum (in Russ.).
33. Shcherbak, S. V. (2002). *Administrativno-pravove rehuliuвання vykonavchoho provadzhennia v Ukraini* [Administrative and legal regulation of executive proceedings in Ukraine]. Extended abstract of candidate's thesis (12.00.07). Kyiv (in Ukr.).
34. Ihonin, R. V. (2007). *Orhanizatsiino-pravovi zasady diialnosti subiektiv vykonavchoho provadzhennia* [Organizational and legal principles of activity of subjects of executive proceedings]. Candidate's thesis (12.00.07). Irpin (in Ukr.).
35. Livar, Yu. O. (2015). Pro vykonavchi provadzhennia v administrativnomu pravi [About executive proceedings in administrative law]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, (19), 198–202. (Serii "Pravo") (in Ukr.).
36. Fursa, S. Ya. (2013). Formuvannia teoretychnykh osnov vykonavchykh protsesualnykh pravovidnosyn: sutnist, systema, oznaky ta klasyfikatsiia [Formation of theoretical foundations of executive procedural legal relations: essence, system, signs and classification]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, (95), 12–16. (Serii "Iurydychni nauky") (in Ukr.).
37. Fursa, S. Ya. (Red.). (2009). *Tsyvilnyi protses Ukrainy. Akademichnyi kurs* [Civil process of Ukraine. Academic course]. Pidruchnyk. Kyiv: KNT (in Ukr.).
38. Bobryk, V. I. (Red.). (2014). *Unifikatsiia i dyferentsiatsiia protsedur tsyvilnoho, hospodarskoho ta administrativnoho sudochynstva* [Unification and differentiation of procedures of civil, economic and administrative proceedings]. Monohrafiia. Kyiv: NDI pryvat. prava i pidpriemnytstva NAPrN Ukrainy (in Ukr.).
39. Bychkova, S. S., Biriukov, I. A., & Bobryk, V. I. et al.; Bychkova, S. S. (Red.). (2009). *Tsyvilne protsesualne pravo Ukrainy* [Civil procedural law of Ukraine]. Pidruchnyk. Kyiv: Atika (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
 Форум права: 76 pp. 100–108 (3).

Related identifiers:
 10.5281/zenodo.10041184
http://forumprava.pp.ua/files/100-108-2023-3-FP-Bobryk_12.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm
 2023_3_12.pdf

License (for files):
[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 25.09.2023
Accepted: 23.10.2023
Published: 25.10.2023
Available online: 25.10.2023

Cite as:

Бобрик, В. І. (2023). Виконання судових рішень як стадія цивільного судочинства. *Форум Права*, 76(3), 100–108.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.10041184>

Bobryk, V. I. (2023). Vykonannya sudovykh rishen yak stadiya tsyvilnoho sudochynstva [Execution of Court Decisions as a Stage of Civil Proceedings]. *Forum Prava*, 76(3), 100–108. <http://doi.org/10.5281/zenodo.10041184>